

Levstikova nagrada za življenjsko delo 2011

SVETLANA MAKAROVIČ

Svetlana Makarovič je nekoč dejala, da sta njena poezija in pravljicarstvo kot dve strani lune: poezija predstavlja temno, pravljice pa svetlo plat. Že v svoji prvi zbirki pretežno živalskih pravljic *Miška spi* iz leta 1972 se je predstavila kot zrela in suverena pripovednica, od takrat pa je izšlo na desetine njenih slikanic, zbirk pravljic in pesmi, kaset in zgoščenk, ki so nekakšen zlati standard slovenske mladinske književnosti – mogočen in trajen opus, ki mu po raznolikosti, imaginativni moči in izvirnosti ni enakega. Poleg pravljic, v katerih nastopajo resnične živali, so se v njenem pravljичnem svetu že zgodaj, na primer v delu *Kosovirja na leteči žlici* iz leta 1974, začele pojavljati fantastične, izmišljene zverinice, s čimer je sodobno slovensko mladinsko književnost obogatila z izvirno različico sodobne živalske pravljice, po kakovosti povsem primerljive z najvišjimi svetovnimi dosežki. Njene knjige so ilustrirali najboljši slovenski ilustratorji, številnim svojim junakom pa je z dramatizacijami in uglasbitvami utrla pot tudi v gledališče.

Svetlana Makarovič s svojimi pravljicami, med katerimi izstopajo nekatere izbrušene umetnine (*Pekarna Mišmaš*, *Sapramiška*, *Potepuh in nočna lučka* ...), nagovarja tako otroke kot odrasle oziroma vse tiste, ki so v sebi ohranili otroškost. Kot je to najbolje povedala sama: »*Otročjost je mentalna nezrelost, otroškost pa je čuvanje zaklada. Čuvanje čistega pogleda na lepo, na to, kar je prav, na to, kar nam včasih celo da nekaj poguma.*«

Levstikova nagrada za življenjsko delo 2011

Polje delovanja in življenja Kostje Gatnika je likovna umetnost. Nenehno in dolgo že ustvarja in zdi se, da ni likovnega kotička, kjer ne bi naredil močnega odtisa. Fotografija, slikarstvo, oblikovanje, ilustracija, povsod je pustil močne sledi. Nikoli se ni prav odločno specializiral za ta ali oni medij. Delal je tisto, kar mu je v danem trenutku najbolj dišalo. Perfektna risba, obsežno slikarsko znanje, obilo drzne invencije in norčav, včasih posmehljiv pogled na stvarnost so ustvarjali legendarna dela. Na prvi pogled enostavna, polna humorja, a tisti, ki vidijo skrite kotičke pomenov, vedno opazijo še marsikaj. Lahko bi še in še naštevati prvine in osnovne delce njegove ustvarjalne osti. Pri vsem tem pa je glavna in neizogibna začimba strast. Strast tiste brezkompromisne vrste, ki vedno prinaša močne impulze v okolje, kjer se giblje.

Danes je v središču pozornosti njegova ilustracija. Z Mladinsko knjigo ga povezuje na desetine knjig, ki ga vzpostavljajo kot enega stebrov ilustratorske tradicije, tako naše hiše kot širše slovenske. A ko omenjamo tradicijo, pri Kostji Gatniku nikakor ni mišljeno prostovoljno utapljanje v njenih kanonih, temveč in predvsem aktivno spreminjanje in širjenje njenih meja. Prek njegovih del je vanjo skozi glavna vrata vstopil strip ter močni vplivi drugih vizualnih medijev in oblikovanja nasploh. Slovenska ilustratorska tradicija je z Gatnikovimi duhovitimi deli dobila čisto drugačno osvetlitev in odtlej je vse precej drugače.